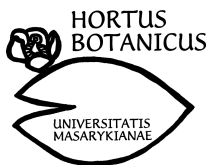

Ročenka 2015

Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty
Masarykovy univerzity, Brno, Kotlářská 2, 611 37
www.sci.muni.cz/bot_zahr
zahrada@sci.muni.cz
tel.: +420 549 495 660

Úvod

Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, zřízená při založení fakulty v roce 1922 profesorem Podpěrou, je doposud na svém původním místě a její základní vnitřní dispozice, složení sbírek ani poslání se nezměnilo. Svou plochou 1,5 ha se řadí mezi zahrady menší; většinu plochy zabírají sbírkové a expoziční části včetně záhonů systému rostlin, je zde jen velmi malé technické zázemí s komposty a pařeništi. Skleníky mají plochu 1.100 m². Ve venkovní části se pěstuje asi 2.500 taxonů rostlin, z čehož je asi 520 taxonů dřevin. Ve sklenících je to kolem 2.500 taxonů subtropických a tropických rostlin. Součástí zahrady jsou i sbírky dřevin a péče o zeleň v areálu fakulty (3,5 ha).

Hlavním posláním botanické zahrady je pěstování rostlin, udržování a obměna sbírek tohoto živého materiálu. Sbírkový materiál slouží k prezentaci, výuce a výzkumu. Prezentace sbírek probíhá formou jejich zpřístupnění veřejnosti, a to každý den po celý rok, kromě vybraných svátků. Součástí prezentace je několikastupňový informační systém. Jeho základem jsou jmenovky u rostlin, následující naučné panely, audioprůvodce ve sklenících, pracovní listy a další tištěné materiály, odborný výklad živého průvodce po sbírkách, až po individuální odbornou poradnu v oboru zahradnictví a botaniky, resp. odborné informace na webu zahrady. Kromě běžné otevírací doby jsou specializované kolekce prezentovány i na výstavách, kterých je během roku několik, většinou 3-5. K dalším pravidelným akcím patří Dny otevřených dveří, Jazzový večer, Noc vědců a výstavy umělecké.

V zahradě je k dispozici odborná knihovna s možností externích výpůjček, čítající kolem 1.300 položek zahradnické a botanické literatury, a dále prezenční srovnávací sbírka semen asi o 1.700 taxonech.

Zahrada vydává každoročně Index seminum - seznam semen sebraných v zahradě za daný rok. Semena slouží jednak k bezplatné výměně s ostatními zahradami po celém světě; tyto výměny jsou podmíněny mezinárodními konvencemi, kterými se řídíme, a ty nás zavazují k použití těchto semen pouze pro nekomerční účely. Semena si ale také často objednávají studenti a vědci pro svoje odborné práce.

Živý rostlinný materiál je pravidelně poskytován pro výuku na naší fakultě, Pedagogické fakultě MU, Mendelu, VFU, biologickou olympiádu i pro výuku na brněnských gymnáziích. Kromě toho se v posledních letech s rozvojem molekulárního studia rostlin rozšířilo i poskytování vzorků živých rostlin pro tyto účely pracovištím specializovaným na taxonomii, ale i pro zjišťování účinných léčivých látek v rostlinách. Jde o pracoviště jak u nás, tak i ve světě.

V botanické zahradě probíhají každoročně studentské práce, ať už bakalářské nebo následně i diplomové, pravidelnou výuku zde mají studenti různých fakult, účastníci seminářů na gymnáziích, prostory využívají studenti uměleckých škol, kteří sem chodí malovat nebo fotografovat. Zahrada je oblíbeným místem pravidelných srazů studentů, milenců, seniorů žijících v okolí, maminek s dětmi a vycházek dětí z okolních mateřských škol. Za pěkného počasí se zde často koná výuka pod širým nebem.

Obvykle jednou za dva roky se se svými rostlinami zahrada podílí na letní etapě Flory Olomouc ve společném pavilonu botanických zahrad. Svou polohou uprostřed rušného města, v krásném prostředí okolních činžovních domů, které byly v posledních letech citlivě opraveny, je zahrada oázou klidu nejen pro všechny návštěvníky, ale i pro různé živočichy. Můžeme zde vidět různé druhy menších živočichů (píjavy, žížaly, mnohonožky, stínky, drobní vodní korýši), vodního i suchozemského hmyzu (vážky, šidélka, čmeláci, včely, motýli, brouci, plošnice, mravenci), měkkýše (okružák, plovatka, hlemýžď), ryby (venku chováme karase zlatého), obojživelníky (čolci, žáby), plazy (užovka, v bazéně se v létě objevují želvy nádherné, které tam odkládají návštěvníci), ptáky (vrabci, rehci, sýkory, kosi, sojky, straky, vrány, kavky, havrani, strakapoudi, žluny, kachny divoké, holubi domácí a hřivňáci, hrdličky) a savce (myši, hraboši, veverky, zajáci, rejsci, ježci, netopýři, kuny, kočky, lidi). V areálu se vyskytuje velké množství různých druhů hub (ve fotogalerii máme zaznamenáno asi 90 nalezených druhů makromycet), řasy suchozemské i vodní, lišejníky a mechy (48 druhů nalezených mechorostů).

Botanická zahrada je jedním ze zakládajících členů Unie botanických zahrad České republiky (2005); tato profesní organizace sdružuje 35 botanických zahrad a arboret u nás, které se pravidelně scházejí, spolupracují a snaží se prosazovat společné cíle.

Při naší botanické zahradě působí od roku 1996 Sdružení přátel botanické zahrady, které má 33 členů. Toto občanské sdružení pořádá přednášky a exkurze a je otevřeno dalším zájemcům.

V roce 2012 se Botanická zahrada stala členem Společnosti pro zahradní a krajinářskou tvorbu.

Zaměstnanci v botanické zahradě v roce 2015

3 VŠ, 5 SŠ s maturitou v oboru zahradník, 3 vyučení v oboru zahradník, 1 uklízečka, 2 brigádnice studentky

Vedoucí do 30. 6. 2015, poté odchod do důchodu: Ing. Marie Tupá, délka zaměstnání v zahradě: 46 let
náplň činnosti: řízení a kontrola zaměstnanců, hospodaření s rozpočtem, odpovědnost za majetek, správa svěřených zařízení, většina práce sekretářky – účtování, inventarizace, docházka, cestovní příkazy apod., nákup zboží a materiálu pro práci, komunikace s vedením fakulty a dalšími odděleními fakulty, žádosti o kácení dřevin, odborný dohled nad tropickými a subtropickými skleníkovými sbírkami, jejich rozšiřování a rozvoj, určování rostlin a příprava jmenovek, příprava odborných výstav a dalších akcí, komunikace s externími dodavateli, spolupracovníky a vystavovateli, návrhy a realizace krátkodobé i dlouhodobé péče a rozvoje sbírek botanické zahrady a další zeleně v areálu fakulty na Kotlářské, návrhy a realizace krátkodobé i dlouhodobé strategie činnosti a rozvoje botanické zahrady, péče o další vzdělávání zaměstnanců zahrady, komunikace s návštěvníky, poradenská služba pro veřejnost, odborné posudky

Zástupce vedoucí a odborná pracovnice – botanička, od 1. 7. 2015 vedoucí s výše uvedenou náplní činnosti: Mgr. Magdaléna Chytrá, délka zaměstnání v zahradě: 22 let

náplň činnosti: odborný dohled nad venkovními sbírkami botanické zahrady, určování rostlin, příprava jmenovek, sběr semen a tvorba Indexu seminum, komunikace s botanickými zahradami při výměně semen, návrhy a realizace krátkodobé i dlouhodobé péče a rozvoje sbírek botanické zahrady a zeleně v areálu a strategie činnosti a rozvoje botanické zahrady, správa knihovny, informačního systému a webu botanické zahrady, tvorba naučných panelů ke sbírkám a na výstavy, poradenská služba pro veřejnost, vedení odborných exkurzí pro studenty, školy, veřejnost a U3V ve sklenících, komunikace s návštěvníky a médii, konzultace bakalářských a diplomových prací studentů,

granty – podávání a vedení, služby o víkendech a při výstavách, komunikace s členy Sdružení přátel botanické zahrady (tajemnice), viceprezidentka Unie botanických zahrad ČR

Zástupce vedoucí a odborná pracovnice – botanička, od poloviny července 2015 s výše uvedenou náplní činnosti: Mgr. Ing. Jana Kůrová

Zahradnice ve skleníku: Jaroslava Milionová, délka zaměstnání v zahradě: 28 let
náplň činnosti: péče o rostliny ve skleníku – zálivka, přesazování, množení, úklid, návrhy rekonstrukcí expozic ve sklenících, příprava výstav, výroba dekorací, aranžování, občasná postřiky rostlin proti škůdcům, odborné provádění školních exkurzí ve skleníku, komunikace s návštěvníky, prodej vstupenek, služby o víkendech a při výstavách, úklid sociálního zařízení

Zahradnice ve skleníku: Veronika Dufková, délka zaměstnání v zahradě: 14 let
náplň činnosti: péče o rostliny ve skleníku – zálivka, přesazování, množení, úklid, příprava výstav, výroba dekorací, aranžování i na dalších společenských akcích fakulty a univerzity, odborné provádění školních exkurzí ve skleníku, komunikace s návštěvníky, prodej vstupenek, služby o víkendech a při výstavách, úklid sociálního zařízení

Zahradnice ve venkovním úseku: Ivana Gajzlerová, délka zaměstnání v zahradě: 28 let
náplň činnosti: samostatná péče o rostliny na svěřeném úseku – zálivka, přesazování, množení, průklesty dřevin, úklid, služby o víkendech a při výstavách, údržba areálu fakulty, čištění semen, úklid sociálního zařízení, další práce dle rozhodnutí vedoucí

Zahradnice ve venkovním úseku do poloviny listopadu 2015: Blanka Nováková, délka zaměstnání v zahradě: 17 let
náplň činnosti: samostatná péče o rostliny na svěřeném úseku – zálivka, přesazování, množení, výsevy rostlin, úklid, občasná postřiky rostlin proti škůdcům, služby o víkendech a při výstavách, údržba areálu fakulty, čištění semen, úklid sociálního zařízení, další práce dle rozhodnutí vedoucí

Zahradnice ve venkovním úseku: Mária Muricová, délka zaměstnání v zahradě: 24 let
náplň činnosti: samostatná péče o rostliny na svěřeném úseku – zálivka, přesazování, množení, úklid, služby o víkendech a při výstavách, údržba areálu fakulty, čištění semen, úklid sociálního zařízení, další práce dle rozhodnutí vedoucí

Zahradnice ve venkovním úseku: Jana Šmeralová, délka zaměstnání v zahradě: 24 let
náplň činnosti: samostatná péče o rostliny na svěřeném úseku – zálivka, přesazování, množení, úklid, služby o víkendech a při výstavách, údržba areálu fakulty, čištění semen, péče o semennou banku, rozesílání objednaných semen, údržba zásobní zahrady a pařenišť, drobné kancelářské práce, další práce dle rozhodnutí vedoucí

Zahradník ve venkovním úseku: Vladimír Remeš, délka zaměstnání v zahradě: 22 let
náplň činnosti: výsadby a množení dřevin, údržba areálu fakulty, sekání trávy a stříhání živých plotů, průklesty a péče o dřeviny v botanické zahradě i areálu fakulty, pomoc při přenášení těžkých břemen a dalších těžkých pracích ve skleníku i na zahradě, úklid, péče o skládky kompostů a zemin a pařenišť, úklid sněhu a posyp vozovek, služby o víkendech a při výstavách, starost o nářadí, nástroje a přístroje pro práci, řidič traktoru a podnikového vozidla, nákup zboží a materiálu pro práci, další práce dle rozhodnutí vedoucí

Zahradník ve venkovním úseku: František Šlégl, délka zaměstnání v zahradě: 13 let
náplň činnosti: výsadby a množení dřevin, údržba areálu fakulty, sekání trávy a stříhání živých plotů, průklesty a péče o dřeviny v botanické zahradě i areálu fakulty, pomoc při přenášení těžkých břemen a dalších těžkých pracích ve skleníku i na zahradě, úklid, péče o skládky kompostů a zemin a pařenišť, úklid sněhu a posyp vozovek, služby o víkendech a při výstavách, starost o nářadí, nástroje a přístroje pro práci, řidič traktoru, další práce dle rozhodnutí vedoucí

Uklízečka: Eva Wiacková, délka zaměstnání na fakultě: 5 let, poloviční úvazek, uklízí kanceláře BZ i společné prostory v budově 4 a veřejné WC v zahradě.

Studentky v pokladně: Anna Kmeřová LF MU, Tereza Hašková studentka FSS MU – ve službách se střídají a prodávají vstupenky do skleníků o víkendech od 9 do 15, resp. v létě do 16 hodin.

Návštěvnost v roce 2015

Počet zavíracích dní: 20

Počet otevřených dní: 345

Návštěvnost: celkem odhadem 25.000 návštěvníků
odhadem 14.000 neplatících návštěvníků (do zahrady je vstup volný),
platících návštěvníků : 11.444 osob
plné vstupné za 50 Kč: 1571 osob
zlevněné vstupné za 25 Kč: 1463 osob
školní exkurze: 2.886 osob
výstavy (vstupné 60 a 30 Kč, rodinné 150 Kč):
Výstava masožravých rostlin, květen 9 dní: 1.769 osob
Výstava sukulentů, září 8 dní: 1.153 osob
Výstava subtropických rostlin, říjen 4 dny: 605 osob
Výstava ptactva a morčat, listopad 3 dny: 1.699 osob
Jazzový večer, srpen 1 den, vstupné 150 a 100 Kč: 298 osob
Noc vědců, září 1 den, vstup zdarma, odhadem 400 osob
Dny otevřených dveří, leden 2 dny, vstup zdarma, odhadem 50 osob

Celkový zisk ze vstupného za rok 2015: 404.810 Kč

Prodej tiskovin (pracovní listy, pohledy, informační materiály, turistické známky): 12.020 Kč

Složení exkurzí: Přírodovědecká fakulta MU 80 studentů - neplatící

Pedagogická fakulta MU 80 studentů
Mendelu 50 studentů
ZŠ a SŠ 2542 žáků a studentů (tj. asi 84 školních tříd)
Ostatní 50 návštěvníků

Další akce:

Výstava na děkanátě - Vědecká ilustrace: Obrazový atlas semen a plodů našich domácích a zdomácnělých dřevin (Lucie Urbanová) – únor
Panelová výstava ve spolupráci s Botany.cz – Kde rostou naše endemity - březen
Panelová výstava ve spolupráci s Botany.cz – Botanické zahrady jak je neznáte – srpen
Výstava kreseb rostlin Jaroslava Záhory při výstavě sukulentů, září.
Noc vědců: promítání filmu Zázrak jménem viktorie, prohlídka skleníků, Meteorologie pro každého – Geografický ústav, hudba Three of Chicks - září

Index seminum 2015:

Obsahuje 1000 položek, je rozeslán e-mailem do více než 300 zahrad po celém světě.

Další služby poskytnuté zahradou:

Poskytnutí živých rostlin pro výuku: 6 požadavků – 40 položek
Poskytnutí živých rostlin pro vědecké účely: 4 požadavky – 20 položek
Poskytnutí sazenic Victoria cruziana k výsadbě v lázních Piešťany na Slovensku, Olomouc.
Zimní přechovávání Eichhornia crassipes pro účely letního dočišťování odpadních vod v biologických čistírnách.
Předpěstování rostlin pro výsadby ukázky Mendelova křížení v Mendelově muzeu MU.
Výzdoba auly pro účely promoci a dalších akcí MU a PřF MU: 6x.
Zapůjčení traktoru do Centra léčivých rostlin LF MU.
Spolupráce s Ústavem botaniky a zoologie PřF MU při zimování karase zlatého.
Spolupráce se SzaŠ Rajhrad při naší výstavě sukulentů (5 dní po 2 studentech).
Trvalé a dočasné umístění meteorologických přístrojů pro Geografický ústav PřF MU v zahradě.
Spolupráce se ZUŠ Veveří – výstava prací žáků při výstavě masožravek.
Focení svatebčanů: 4x
Focení pro komerční účely: 2x
Spolupráce s médií, odpovědi na dotazy médií (25x), poskytování tiskových zpráv o našich akcích a otevírací době (15x), reportáž v pořadu Meteor ČR.

Knihovna:

přírůstek knihy 6 + 10 titulů časopisů; 55 externích výpůjček, 2 interní studující, 1 meziknihovní výpůjčka

Žádosti a účast na grantech:

Žádost o grant 5 zaměstnanců u Erasmu na školení v botanických zahradách Maďarska

Exkurze a účast našich zaměstnanců na kurzech a konferencích:

Valná hromada UBZČR v Mělníku, leden, 1 den, 2 zaměstnanci
Floristický kurz České botanické společnosti, Litovel, 5 dní, červenec, Mgr. Chytrá
Botanické družení Unie botanických zahrad ČR, Bečov nad Teplou, srpen, 2 dny, 6 zaměstnanců
Návštěva na cizích výstavách: Kamélie v Rájci - únor
Účast na schůzích rady Unie botanických zahrad asi 2x, Mgr. Chytrá
Exkurze do brněnských vil, listopad, 8 osob
Účast na konferenci ČBS v Praze – Mgr. Chytrá 2 dny – listopad
Účast na konferenci SZKT v Luhačovicích – Mgr. Chytrá, Mgr. Ing. Kůrová 3 dny - prosinec

Studentské práce probíhající v botanické zahradě (externí konzultace M. Chytrá):

1. Sočka Mechy v BZ – Daniela Walnerová, Gymnázium Křenová, vede S. Kubešová Moravské zemské muzeum, obhájeno
2. Sočka Botanická kresba: Atlas semen a plodu našich domácích a zdomácnělých dřevin – Lucie Urbanová, Gymnázium Řečkovice, obhájeno, vede M. Chytrá
3. Konzultace práce o léčivých rostlinách (Františka Pilařová), obhájeno, vede M. Chytrá
4. Sočka Léčivé rostliny podpořená JCM, Markéta Kotlánová, Gymnázium Židlochovice, vede M. Chytrá
5. Sočka Invazní druhy rostlin, Markéta Srncová, Gymnázium kpt. Jaroše, vede M. Chytrá

Zapůjčování přednáškové místnosti v budově 4.:

Další akce jako státnice či přijímací řízení apod. cca 2x.
Klub zahrádkářek 10x

Akce Sdružení přátel botanické zahrady:

Exkurze, květen, 25 účastníků
Přednáška Doc. Lososové – Flóra Brna, film Zázrak jménem viktorie, prosinec, 26 účastníků

Pracovní a stavební aktivity

Dokončení filmu Zázrak jménem viktorie
Modernizace databázového programu na evidenci rostlin Index Plantarum
Realizace nových webových stránek BZ
Vyřazení části knihovního fondu – duplikáty a staré knihy, cca 300 ks
9x chemický postřik proti škůdcům ve sklenících provedený specializovanou firmou.
Prořezání: lípy a jírovec maďal na fakultě

Stavba: kanalizace před skleníky, předláždění před skleníky, pergola u garáže, plot u kompostu, nové dveře do skleníku a šaten a na veřejné wc

Denní sledování teploty a srážek, v roce 2015 zde bylo 394,2 mm srážek.

Zpracovala v lednu 2016, Mgr. Magdaléna Chytrá